

คำนำ

คณะผู้ศึกษามีความยินดีที่จะนำเสนอ รายงานฉบับสมบูรณ์ ของการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการก่อสร้างท่าอากาศยานไทย - มาเลเซีย ที่จังหวัดสงขลา ซึ่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยคณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ดำเนินการให้แก่ บริษัท ทรานส์ ไทย - มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด รายงานนี้มีทั้งหมด 7 เล่ม ประกอบด้วย

- (1) รายงานหลัก ประกอบด้วย บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 รายละเอียดโครงการ บทที่ 3 การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน บทที่ 4 การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และบทที่ 5 มาตรการลดและติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- (2) รายละเอียดสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ครอบคลุมประเด็นด้านกายภาพ-นิเวศ และด้านสังคม (ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์-คุณภาพชีวิต) โดยละเอียด
- ➔ (3) ภาคผนวก A - J
- (4) ภาคผนวก K
- (5) แผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อม
- (6) บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ฉบับภาษาไทย
- (7) บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ฉบับภาษาอังกฤษ (Executive Summary)

การศึกษานี้มีลักษณะพิเศษ 3 ประการ ประการแรก การศึกษานี้ ดำเนินการในช่วงรอยต่อของการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ มีสิทธิในการมีส่วนร่วมรับรู้และแสดงความคิดเห็นในกระบวนการตัดสินใจของรัฐ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการอนุมัติโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ยังมิได้มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติเรื่องนี้ในรายละเอียดที่ชัดเจนนัก คณะผู้ศึกษาจึงได้สอดแทรกกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เข้าไปในกระบวนการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ โดยจัดให้มีการประชุมรับฟังความคิดเห็น เพื่อรับทราบความวิตกกังวลของชุมชนทุกตำบลที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากโครงการ นำประเด็นเหล่านั้นมาผนวกเข้าในกระบวนการศึกษานับเป็นครั้งแรกที่มีการดำเนินการเช่นนี้ในกระบวนการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย อีกทั้งได้นำเสนอผลการศึกษาต่อชุมชน เพื่อให้ชุมชนรับทราบ และแสดงความคิดเห็นต่อผลการศึกษามาตรการลดและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม ประการที่สอง การศึกษานี้ ดำเนินไปควบคู่กับการออกแบบด้านวิศวกรรม ทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างใกล้ชิด เปิดโอกาสให้มีการสอดแทรกมาตรการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมเข้าไปในกระบวนการออกแบบด้านวิศวกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในส่วนของผลกระทบด้านกายภาพและนิเวศ ซึ่งส่วนใหญ่จะแก้ไขได้โดยใช้เทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม ยังมีผลกระทบบางประเด็นที่มีอาจแก้ไขได้

โดยสมบูรณ์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลกระทบด้านสังคม ตลอดจนการยอมรับของชุมชน ซึ่งได้แนะนำให้เจ้าของโครงการชี้แจงทำความเข้าใจกับชุมชน โดยกระบวนการปรึกษาประชาชน (Public consultation) ให้มีมาตรการชดเชยที่เหมาะสม ในกรณีที่ชุมชนได้รับความเดือดร้อนจากผลกระทบที่ยังเหลืออยู่ หรือในกรณีที่ต้นทุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมส่วนหนึ่งได้ตกเป็นภาระของชุมชน *ประการที่สาม* เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดที่จะเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณะอย่างทั่วถึง คณะผู้ศึกษาได้เผยแพร่ผลการศึกษาค้นคว้าทาง Website ซึ่งเป็นวิธีเผยแพร่ข้อมูลที่ยอมรับกันว่ามีประสิทธิภาพที่สุดในปัจจุบัน

ปัญหาที่ชุมชนมีความวิตกกังวลเป็นพิเศษ ได้แก่ ผลกระทบในระยะก่อสร้าง โดยเฉพาะบริเวณชายฝั่งและในทะเล ที่อาจส่งผลกระทบถึงทรัพยากรประมง ปัญหาเรื่องความเสี่ยง ก้าวท้อส่งก๊าซระเบิด ปัญหาที่จะกระทบต่อวิถีชีวิต วิถีชุมชน ปัญหาและผลกระทบจากการพัฒนาต่อเนื่องหลังมีระบบท่อส่งก๊าซ (หากได้รับอนุมัติ) ซึ่งจะเพิ่มศักยภาพด้านพลังงาน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม ประชาชนส่วนหนึ่งปฏิเสธการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ส่วนหนึ่งต้องการเห็นแผนพัฒนาในภาพรวมของภูมิภาค ต้องการให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจ นอกจากนี้ ประสบการณ์ตรงที่ประชาชนได้พบจากการที่รัฐดูเหมือนจะไม่ค่อยเอาใจจริงในการแก้ไขปัญหามลพิษจากอุตสาหกรรม ทำให้ชุมชนขาดความเชื่อมั่นในรัฐ

ในกรณีที่โครงการได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาล และได้รับการยอมรับจากชุมชน คณะผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะได้ถูกนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งในส่วนของมาตรการลดและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยในการควบคุมผลกระทบของโครงการต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้มีน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ นอกจากนี้ เจ้าของโครงการจะต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามสัญญาประชาคม ที่ได้ให้ไว้กับชุมชนอย่างเคร่งครัด

คณะผู้ศึกษาใคร่ขอขอบคุณชุมชนในเขตอำเภอจะนะ อำเภอนาหม่อม อำเภอหาดใหญ่ และอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ที่ได้สละเวลาให้ข้อมูล ตอบแบบสอบถามและเข้าร่วมประชุมกลุ่ม และใคร่ขอขอบคุณหน่วยงานราชการ เอกชน ศาสนสถาน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรบริหารส่วนตำบล ใน 4 อำเภอข้างต้นที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ทางด้านข้อมูล ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ อันเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

คณะผู้ศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

หาดใหญ่ สงขลา

มกราคม 2545

<http://www.envi.psu.ac.th>